

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою Банківська справа
(назва освітньої програми)

на тему: **«Особливості розвитку роздрібного кредитування в
Україні»**
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету фінансів та
банківської справи, 41 групи
Зваричук Наталя Мирославівна

Науковий керівник:

К.е.н., викладач
(науковий ступінь, вчене звання)

Кретов Д.Ю.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Перехід до ринкової економіки вимагає від банків України підвищення ефективності надання банківських послуг, конкурентоздатності і підвищення якості послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу. В даний час значну частину банківських послуг банки отримують на ринку роздрібних послуг.

Комерційні банки та їх установи працюють на принципах комерційного розрахунку, тобто в процесі виконання своїх функцій вони одержують прибуток. Банківський прибуток є одним з найважливіших показників ефективності функціонування банку, його стабільності. Він формується у результаті здійснення кредитних, розрахункових, грошових операцій та інших видів діяльності банків.

Під роздрібним ринком у банківській діяльності прийнято розуміти ринок окремих осіб (індивідуальний), а також представників малого бізнесу.

Усе вище згадане підкреслює величезну роль та значення теми даної дипломної роботи сучасних умовах господарювання. Вибрана тема є досить актуальною для сьогодення, для розвитку економічних процесів на Україні і має першорядну важливість для кожного комерційного банку, який бажає досягти успіху.

Різносторонні аспекти банківського роздрібно-кредитування знаходяться в колі наукових інтересів широкої спільноти вітчизняних та закордонних учених. З'ясуванню економічного змісту, особливостей та класифікації видів роздрібно-кредитування присвячені дослідження В. Боровського, С. Бочкарьової, В. Виговської, С. Гладкової, М. Забаштанського, І. Івасів, А. Ієвлевої, А. Мороза, В. Ніканорова, А. Пивовара, А. Попової, В. Романенко, та інших.

Метою дипломної роботи є розгляд економічного змісту, аналіз та розробка основних напрямків удосконалення банківського роздрібно-кредитування.

Для досягнення означеної мети в роботі ставились і були вирішені такі завдання:

- висвітлити економічну природу роздрібно-кредитування;
- визначити основні види роздрібно-кредиту;
- дослідити особливості споживчого кредитування в банках України;
- оцінити сучасний стан та тенденції розвитку роздрібно-кредитування в Україні;
- визначити особливості карткового роздрібно-кредитування;
- дослідити стан роздрібно-кредитування в АТ КБ «ПриватБанк»
- дослідити проблеми сучасного стану банківського роздрібно-кредитування;
- визначити умови розвитку операцій з надання споживчих кредитів населенню;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення оцінки кредитоспроможності

позичальників при роздрібному кредитуванні.

Об'єктом дослідження є роздрібні кредити, що надаються банками населенню.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти механізму роздрібно-банківського кредитування.

Методи дослідження. У роботі використано традиційні та сучасні методи пізнання економічних явищ та процесів: аналіз і синтез, індукція та дедукція; логічний метод; метод наукової абстракції (під час розгляду наукових підходів до класифікації моделей корпоративної соціальної відповідальності, окремих функцій та форм соціальної орієнтації банківської системи); економікостатистичні методи (для опрацювання даних про банківські установи); економіко-математичне моделювання та методи формалізації експертних оцінок. Використання системного підходу дозволило окреслити проблемні питання податкового регулювання та стимулювання соціальної відповідальності банків.

Інформаційною базою при написанні роботи були: закони і підзаконні акти України щодо податкового регулювання банківської системи; матеріали Національного банку України, Групи Світового Банку, монографічні дослідження та періодичні вітчизняні й зарубіжні видання, статистичні та архівні матеріали, нефінансові та фінансові звіти банків України, результати власних досліджень автора.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (61 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Основний зміст викладено на 76 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 15 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи **«ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ РОЗДРІБНОГО БАНКІСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ»** охарактеризовано роздрібне кредитування банків, його класифікацію. Роздрібне кредитування включає в себе споживче кредитування, іпотечне кредитування, кредитування за кредитними картками, та виділяють автокредитування. З'ясовано, що роздрібне кредитування є самостійним, найбільш прибутковим і більш ризиковим напрямком банківського кредитування. Найвагомішу долю роздрібних кредитів займають споживчі кредити, які досить вагомо впливають на соціально-економічне становище населення, та розвиток економіки загалом.

У другому розділі **«ОСОБЛИВОСТІ РОЗДРІБНОГО БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ»** оцінено сучасний стан та тенденції розвитку роздрібного кредитування. Проаналізовано, що протягом періоду з 2015-2019 роки об'єми виданих споживчих кредитів поступово збільшувались. Спостерігалась тенденція росту відсоткової ставки, разом із збільшенням проблемної заборгованості за виданими кредитами. Досить швидкий темп росту проблемної заборгованості пояснюється неякісними кредитами в портфелях банків. Проаналізовано стан роздрібного кредитування в АТ КБ «ПриватБанк», він є досить задовільним, адже великі об'єми роздрібного кредитування, не підтверджують якість кредитного портфелю. Охарактеризовано, що істотним гальмом розвитку банківського споживчого кредиту в Україні є нерозвиненість його інфраструктури в особі кредитних бюро і колекторів. Особливо актуальним в умовах інтенсивного розвитку споживчого кредиту в Україні є врегулювання економіко-правових відносин, що виникають з приводу збирання, збереження й використання інформації про виконання боргових зобов'язань позичальниками, фактична відсутність правового механізму діяльності і взаємодії колекторських агенцій з іншими учасниками ринку.

У третьому розділі **«НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ ОБСЛУГОВУВАННЯ БАНКАМИ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ ПРИ РОЗДРІБНОМУ КРЕДИТУВАННІ»** окреслено перспективи розвитку операцій з надання роздрібного кредитування: удосконалення нормативно-правової бази, здешевлення споживчих кредитів, комплексний підхід до оцінки кредитоспроможності позичальників. Основним напрямом вдосконалення оцінки кредитоспроможності позичальників посилення вимог до позичальників через жорстку процедуру надання кредитів на споживчі потреби; спрощення процедури стягнення заставного майна несумлінного боржника; створення ефективної системи бюро кредитних історій; створення ефективної системи взаємодії фінансово-кредитних установ, бюро кредитних історій, колекторських і страхових компаній.

ВИСНОВКИ

Здійснене в даній роботі дослідження соціальних аспектів споживчого кредитування населення дає підстави сформулювати наступні узагальнюючі висновки.

Роздрібне банківське кредитування – це самостійний напрямок банківської діяльності, пов'язаний з наданням стандартизованих послуг населенню. Роздрібним банківським послугам притаманні високий рівень стандартизації, простота, можливість раціональної обробки запитів клієнтів, що, у свою чергу, забезпечить збільшення кількості клієнтів.

Роздрібне кредитування включає в себе споживче кредитування, іпотечне кредитування, кредитування за кредитними картками, та виділяють автокредитування. Основною складовою роздрібного кредитного портфеля є споживчі кредити. На теперішній час споживче банківське кредитування залишається одним із перспективних напрямків розвитку банківської індустрії.

Врахування соціального аспекту споживчого банківського кредитування будуть сприяти підвищенню суспільного інтересу до проблеми недостатньої соціальної спрямованості ринку споживчого кредитування і, в підсумку, допоможуть загальному оздоровленню даної ситуації, як в фінансовій, так і в соціальній сфері, а також матимуть позитивний вплив на нормалізацію господарського життя суспільства, та оздоровленню економіки країни. Після проведеного американською компанією дослідження серед українських банків, було виявлено, що лише 18,1% банків, ілюструють рекламу з реальними відсотковими ставками, 72% реклами, взагалі не несуть ніякої фінансової інформації. Вагома частка банків не надають кредитних паспортів, для ознайомлення потенційного позичальника з усіма умовами договору. Це говорить про те, що регулятор не має змоги контролювати дотримання банками Закону України «Про споживче кредитування»

Проаналізувавши діяльність банківської системи можна відмітити, що протягом періоду з 2015-2019 роки об'єми виданих споживчих кредитів поступово збільшувались. Спостерігалась тенденція росту відсоткової ставки, разом із збільшенням проблемної заборгованості за виданими кредитами. Досить швидкий темп росту проблемної заборгованості пояснюється неякісними кредитами в портфелях банків, які спричинені в результаті недостатньої оцінки кредитоспроможності позичальників.

Особлива увага приділена проблемі високої ціни споживчих кредитів. Основними чинниками, на усунення яких мають бути направлені зусилля в вирішенні проблеми високих ставок за споживчими кредитами, визнано: недосконалість стандартизації кредитного процесу; відсутність належного контролю за порушення прав споживачів фінансових послуг з боку регулюючих органів.

Необхідною умовою ефективного розвитку споживчого кредиту в перспективі, а також невід'ємними складовими механізму, що гарантував би банкам імунітет до глобальних економічних викликів і стійкість взагалі, є стабільна й якісна клієнтська база, вискоєфективний ризик-менеджмент і досконалі процедури здійснення операцій, в тому числі, з надання споживчих кредитів.

Обґрунтовані наступні перспективні напрямки вдосконалення операцій з надання споживчого кредиту в банках:

- 1) формування спеціальних структурних підрозділів, що займаються споживчими кредитами й максимізація ефективності їх взаємодії;
- 2) вдосконалення внутрішньобанківського ризик-менеджменту споживчого кредитування;
- 3) розвиток споживчих кредитних продуктів і формату їх продажів;
- 4) підвищення мотивації персоналу кредитних підрозділів.

Істотним гальмом розвитку банківського споживчого кредиту в Україні є нерозвиненість його інфраструктури в особі кредитних бюро і колекторів. Особливо актуальним в умовах інтенсивного розвитку споживчого кредиту в Україні є врегулювання економіко-правових відносин, що виникають з приводу збирання, збереження й використання інформації про виконання боргових зобов'язань позичальниками, фактична відсутність правового механізму діяльності і взаємодії колекторських агенцій з іншими учасниками ринку. Обґрунтовано необхідність якнайшвидше на законодавчому рівні чітко визначити умови передання проблемних кредитів колекторам і їх подальші повноваження в стягненні боргів з населення.

Задля покращення стану кредитування варто звернутися до кращих вітчизняних та зарубіжних напрацювань, особливо це стосується модернізації діючої системи рейтингування позичальників та подальшого її впровадження у вітчизняних реаліях. З метою мінімізації прояву наслідків зростання ризиків кредитування споживчих потреб населення, доцільною є реалізація наступних заходів: посилення вимог до позичальників через жорстку процедуру надання кредитів на споживчі потреби; спрощення процедури стягнення заставного майна несумлінного боржника; створення ефективної системи бюро кредитних історій; створення ефективної системи взаємодії фінансово-кредитних установ, бюро кредитних історій, колекторських і страхових компаній.